

האקדמיה ללשון העברית
אוסף ציפורה ואהרן בר־אדון
לתולדות תחיית הלשון העברית בדיבור־פה

ריאיון עם גברת אסתר ראב
מראיין: פרופ' אהרן בר־אדון

סימול: 1-2-400

- 1 [הערת המתמללת : במהלך ההקלטה יש הפרעות בהקלטה, עיוות של הקול לכן שם התוכן אינו
- 2 [ברור
- 3 א' ראב : סטודנט, ערבי תקף אותי.
- 4 א' בר־אדון : כן?
- 5 א' ראב : כן, לא ב... ב... לא במכות, כי אם בלשון. אז הרבצתי לו
- 6 א' בר־אדון : כן?
- 7 א' ראב : =שתפתח, שיחה טובה ומעניינת.
- 8 [עצירה בהקלטה].
- 9 א' בר־אדון : מצוין. מהו מקור שירתך העברית?
- 10 א' ראב : תמימות, התרשמות, אם כי יש לי מטען גדול בשל... אתה רוצה שאני אדבר
- 11 על..?
- 12 א' בר־אדון : אהה.
- 13 א' ראב : לא, לא כדאי. ככה,
- 14 א' בר־אדון : כן
- 15 א' ראב : יש גם מטען של השפעה.
- 16 א' בר־אדון : מאין?
- 17 א' ראב : מצורפתית – בודלר, נרלן, היו חביבים עליי מאוד. הושפעתי הרבה מאוד,
- 18 הושפעתי מוולטר הושפעתי הושפעתי מֶטון, מכל הקלסיקונים. ידעתי את
- 19 "קנדיד" של וולטר בעל פה. אתה יודע את זה קנדיד
- 20 א' בר־אדון : =כן
- 21 א' ראב : עשיתי את זה בצורה נפלאה. אני יודעת? אחר כך היה הגרמנים, אני יודעת.
- 22 <וילקה והופמנסטל> וזה. גם <פרוזקאן, פרוזטייה> כאן, תומס מאן
- 23 היה חשוב עליי מאוד. והושפעתי באופן ישיר ממשורר קטנטן גרמני שאף אחד
- 24 לא זוכר אותו. הוא כתב שירים בדיוק כמוני, כל כך דומה לי. יש פעמים
- 25 שפתאום שני אנשים שגרים בשני [לא נשמע] שמו היה נְלטר קָאלה. ולטר קאלה,
- 26 עם שני L. אהבתי אותו מאוד.
- 27 א' בר־אדון : איך הוא הגיע אלייך או איך את הגעת אליו?
- 28 א' ראב : היה פה יהודי אחד בפתח תקוה, יהודי גרמני, והוא הזמין ספרים לרוב, ואבא
- 29 ואני אכלנו את כל הספרים שלו, כל מה שהוא הביא. הוא הביא את כל הרוסים

מתורגמים, את דוסטויבסקי, את גוגול. כל זה קראתי בגרמנית. וקראתי הרבה	30
גרמנית. עכשיו מְהיטלר לא נגעת, והיום קניתי ספר גרמני, כי פגשתי בקלומפן,	31
בקונגרס, את בל, והוא השאיר עליי רושם גדול.	32
א' בראדון: כן?	33
הוא סופר גדול והוא אישיות מאוד נעימה וחשובה. קרובה. אדם מוסרי, פשוט	34
ה"גומוט" אתה יודע מה זה "גומוט" בגרמנית, זה עם יפה, גרמנים יש להם נפש	35
יפה מאוד. מה שנהיה איתם עם משוגעים ומי יודע מאיפה. אהבתי אותם.	36
א' בראדון: את יודעת, אני נותן סמינריון על תהליכי לשון במדוברת בהשתקפותם בלשון	37
הספרות.	38
א' ראב: מעניין מאוד.	39
א' בראדון: איך את את רואה את הדברים האלה? את רואה אותם משרך?	40
א' ראב: ראשית כול יש לי אנטגוניזם גדול מאוד לעברית של עכשיו. אני אומרת את זה	41
בגלוי.	42
א' בראדון: אנחנו מדברים גלויות.	43
א' ראב: אני לא מבינה אותם, אפילו ב' פה הם עושים שגיאות, בטלוויזיה הם עושים	44
שגיאות, דקדוקיות, נְמבטאיות, וזה אנשים, חיים חפר, משורר... [לא נשמע] ד	45
ד ד [מלמול כחיקוי של דיבור] דיבר בשגיאות לפני שבוע.	46
א' בראדון: כן?	47
א' ראב: כן. שפה יפה העברית, היא יפה.	48
א' בראדון: כן	49
א' ראב: אין לי קול עכשיו, ככה הייתי מקריאה לך, בלי פאתוס.	50
א' בראדון: אני ארצה	51
א' ראב: = כל מילה יפה.	52
א' בראדון: אני מאוד רוצה שתקראי	53
א' ראב: = כל מילה יש לה שורשים.	54
א' בראדון: אני רוצה שתקראי לי כמה מהדברים שלך.	55
א' ראב: עכשיו בלילה? למה לא באת בבוקר?	56
א' בראדון: מה את רוצה שאעשה שאבוא [לא נשמע].	57
א' ראב: בלילה אני עייפה, אתה רואה, אני צרודה בערב, כל ערב אני צרודה.	58
א' בראדון: את לא נשמעת לי צרודה. לך נדמה, נדמה לך שאת צרודה? את לא נשמעת לי	59
צרודה.	60
א' ראב: לא, לא, אתה לא יודע את קולי כשאני לא צרודה.	61
א' בראדון: אז נבוא פעם אחרת ונשמע את זה בבוקר.	62
[אין שיחה במשך זמן מה]	63
א' ראב: זה בשביל [לא נשמע] <אקוקטיות>. אתה יודע, אני <רצינית> מאוד ומלאת	64
תרבות, זה אני אומרת. אבל בתוכי אני איכרה, אתה יודע? אני פשוטה ואני	65
ישרה מאוד. והיושר המופרז הזה, לא נותן לי ל' הגזים בערכי, וזה טוב. אני לא	66

מגזימה. כשבאים אחרים, למשל קיבלתי את ה' את ההזמנה להרצאה	67
לאוניברסיטה, זה היה בשבילי חוויה. אני שכל כך רציתי ללמוד, האוניברסיטה	68
הייתה חלום בשבילי, שלא יכולתי להגיע אליו, והינה אני מוזמנת להרצאה שם.	69
זה איזה מעמד בכל אופן. לא, לא הרציתי דברים יוצאים מן הכלל, אבל יש לי	70
מה לומר פשוט. אני אומר לך, יש לי אוורסיה טבעית להשפעות המוניות. אני	71
והמון זה שני עולמות שונים. לא אוהבת המונים. בכלל לא אוהבת המונים.	72
תמיד יש לי דרך יחיד, דרך שמשתדלת להקשיב אל עצמי ולא להיות מושפעת.	73
העלייה השנייה, זה היה בגיל שצריך היה, וזה יסוד זה לא, זה לא הלך לאיבוד	74
כל זה. בדרך כלל כשפוגשים אותי, אז אומרים לי: "את עליה שנייה, כן?", כפי	75
הנראה שיש איזה חותמת אז אז... עשיתי הרבה מאוד בכדי להיות אותנטית	76
[לא נשמע] בכדי להיות אני.	77
א' בר־אדון: איך עשית את זה?	78
א' ראב: =מעניין היה לי עם עצמי, היו שואלים אותי: איך את חיה לבדך? אמרתי: אני	79
לא יודעת שאני לבדי, אני חושבת, אני חיה עם המחשבות שלי.	80
א' בר־אדון: נכון.	81
[הפסקת הקלטה]	82
א' בר־אדון: נחזור אל הנקודה הזאת ששאלתי אותך ביחס ל' לתהליכי לשון במדוברת	83
והשתקפותם בלשון הספרות. באיזו מידה את חושבת משתקפת, משתקפים	84
התהליכים בלשון הדיבור ביצירתך הספרותית? מאחר שאת גם כותבת שירה	85
וגם...	86
א' ראב: בנוגע אליי או בנוגע אחרים?	87
א' בר־אדון: נשאל בנוגע אלייך ואחר כך נשאל בנוגע לאחרים, ואם את מעדיפה לדבר קודם	88
על אחרים, נדבר על אחרים.	89
א' ראב: כן על אחרים	90
א' בר־אדון: אדרבה, <עלייך> בבקשה, נדבר על אחרים.	91
א' ראב: אחד שאני לא אוהבת אותו, כי הוא לא אינדיווידואלי והוא לא קרוב לי, אבל	92
הוא, הוא מבטא את העברית של הדור הזה, זה אלתרמן. זה אחד הקווים...	93
א' בר־אדון: =נתן אלתרמן?	94
א' ראב: נתן אלתרמן, נתן המשורר נתן, נתן. אחר כך שלונסקי, אגב, מבאי ביתי,	95
שהכרתי אותו בימי פריחתו. הוא איזה יוצא דופן בכלל בלשון. כי הוא משתעשע	96
יותר מדי.	97
א' בר־אדון: כן.	98
א' ראב: הוא משתעשע. וְפִיאֵלִיק קרא אותו "זיונגלר"	99
א' בר־אדון: כן	100
א' ראב: ויש לו הקו הזה גם בחיים. אני מכירה אותו היטב, הוא היה מבאי ביתי.	101
א' בר־אדון: אני אגב הקלטתי גם אותו.	102
א' ראב: הוא לץ. הוא אוהב, הוא אוהב להצחיק, הוא אוהב לשעשע.	103

104	א' בר־אדון : כן
105	א' ראב : ואצל משורר זה לא, זו לא תכונה גבוהה מאוד, ולא תכונה מאוד סימפטית
106	לכולנו.
107	א' בר־אדון : כן.
108	א' ראב : אבל הוא בכל זאת עושה גם דברים יפים. הוא חידש חידושים בלשון.
109	א' בר־אדון : כן.
110	א' ראב : צריך לייחס לו הרבה מאוד, הייתה לו השפעה גדולה על הדור, הייתה לו השפעה גדולה. וזהו, הוא אינדיווידואלי מאוד ביחס ללשון, זה צריך להודות. בשעה
111	שאלתרמן הלאים את השפה. הוא הלאים, אתה מבין? זוהי המילה, הוא עשה
112	אותה ללאומית. ב"טור השביעי" וגם בדברים ב"כוכבים בחוץ", גם בדברים
113	הפרטיים. אבל אני את הלוז השירי שלו לא אוהבת, אתה מבין? זה לא שייך.
114	הוא לא קרוב לי ברוחי, אבל זה לא שאלה שאני יודעת להעריך אותו והוא עשה
115	עבודה גדולה, ובמובן זה יש לו אופקים הרבה יותר גדולים מאשר לי, אני
116	אומרת את זה בפירוש.
117	א' בר־אדון : כן.
118	א' ראב : אני לא עשיתי את העבודה הזאת, אני לא יכולתי להשתחרר מה"אני" שלי, כל
119	כך החשבתי אותו. למשל אני הרגשתי מאוד את השואה, הרגשתי אני ציונית
120	מאוד, וזה התבטא בהרבה דברים ולא... לא ישירות אתה מבין? בדרכים שונות
121	לא ישירות, זה ישנו בשירה שלי, אני יהודייה מאוד, ואני ציונית מאוד.
122	א' בר־אדון : כן.
123	א' ראב : קיבלתי חינוך כזה ציוני משוגע, פוריטני כזה. פוריטני, מכות, הכול, שום דבר
124	לא היה מעכב את אבי מה שהחליט לחנך אותנו, ועשה את זה אבל, אני מודה
125	לו. אבל בלשון החדשה, בתהליך החדש של המודרניזם, יחד עם זה התהוו
126	דברים שהם דקדנטיים בתכלית, לדעתי. דקדנס. יש ירידה, ירידה משפה
127	ארכאית. טוב, היא לא יכולה להישאר ארכאית, היא לא יכולה להישאר.
128	א' בר־אדון : כן.
129	א' ראב : אבל לטשטש אותה במידה כזאת שהיא איזה אספרנטו, איזה מין אני יודעת
130	מה, איזה מין דבר דל כזה? היא שפה דלה. צריך שהנושא יהיה, אינני יודעת,
131	ענק. בכדי לא להרגיש את השפה. וזה אצל מוסינזון וזה אצל שחר וזה...
132	א' בר־אדון : שחר או שחם?
133	א' ראב : שחם, שחר לא, שחר שונה. אני לוקחת ספר, אקח דף משחם ואקח דף
134	ממוסינזון ואקח דף, אפילו ממגד, אני לא אוכל לזהות אותם.
135	א' בר־אדון : [לא נשמע] אהרון מגד.
136	א' ראב : אהרון. לא אוכל לזהות אותם, את אופיו של כל אחד. ואני מזהה, אני לא, אני
137	אקספרט בדברים האלה. שורה אחת של במוזיקה, פסוק אחד של בטהובן אני
138	מזהה וגם בשירה.
139	א' בר־אדון : ואלה נראים לך כולם כאחד.
140	

איזה טשטוש, איזה... איזה שיתוף, שיתוף שטחי, אתה יודע? פופולריות	א' ראב:	141
שטחית כזאת. וזה לא סלנג, סלנג יש לו ריח, יש לו טעם. אידיש למשל, אידיש		142
הלוא זה סלנג בעצם. כולו זה שפה של סלנג, אז יש לה טעם ויש לה ריח ויש לה		143
אנקדוטות שונות ויש לה, יש לה פרצוף. לשפה של היום אין פרצוף.		144
את רואה את האידיש כולה כסלנג?	א' בראדון:	145
= אני מאוד מיואשת שהולכת ושוקעת, הולכת ושוקעת.	א' ראב:	146
לשון הדיבור או לשון הסיפור?	א' בראדון:	147
לשון הספרות. לשון הדיבור מילא, אני לא מבינה מה שהם מדברים [ממלמלת]	א' ראב:	148
זה יוצא מן שטף כזה. המילים יפות, תחזיק אותן רגע בפה! לחבר רציתי לומר		149
את זה פה בטלויזיה. וזה אנשי טלויזיה, איך הם מדברים? אני לא תופסת את		150
השפה. זה מתחלק לי מעל האוזניים! אתה מבין דבר כזה? היא התחילה להיות		151
שפה כמו ש' אנגלית בשבילי, שאני לא כל כך יודעת אותה, וזה כואב לי, זה		152
כואב לי. אבל אנגלית אני קצת מרפרפת ככה, שמילה אחת מחמש אני לא		153
מבינה, כי אני לא יודעת אותה באופן יסודי. אבל עברית אני יודעת. זה לא		154
עברית! לא קשר המילים, לא המשפט. זה זה איזה מין, אני יודעת, שינו את		155
הכול, אינני יודעת, זה אנדרלמוסיה.		156
ובאיזו מידה את רואה את השתקפותה של התופעה הזאת במדוברת,	א' בראדון:	157
השתקפותה בספרותית?		158
השתקפות השפה המדוברת?	א' ראב:	159
השתקפותה של התופעה הזו, של התהליכים האלה בלשון הדיבור.	א' בראדון:	160
יש הרבה מאוד. מוסינזון כולו, או אני יודעת מי? יש כולם שמדברים בשפת	א' ראב:	161
היהדות המזרחית, שכותבים רק בסגנון כזה. מי שמזרחים עודם, [לא נשמע]		162
וזה, בוודאי ש... אני אומר לך, אם יש בשפה מכניסים מבנים קבועים מבוססים		163
שבהם מדברות חבורות שלמות או קנטונים שלמים – אני מבינה, אני מבינה את		164
זה. אבל זה לא זה, זה איזה כלליות כזאת, אתה מבין? זו דרך, דרך כללית		165
לעשות את השפה אה... בוךשט, איזה מין איזה מין מים, הרבה מים, אינני		166
יודעת, הרבה מים, בלי גרעינים, אין גרעינים, אינני יודעת. השפה העברית היא		167
גרעינית מאוד והיא כל כך יפה. וכל מילה יש לה משקל, ואני שומעת את ההדים		168
הרחוקים מאוד שמנהלים בה, אתה יודע, אני שומעת הרבה הדים בכל מילה,		169
בחוויה הראשית של השפה הזאת.		170
כן?	א' בראדון:	171
חוויה של הראשית, כן, אני מרגישה את זה. וכואב לי כשמקלקלים את זה.	א' ראב:	172
פשוט אני זה משגע אותי.		173
מי הדוגמה הטובה שלך לגבי היצירה העברית?	א' בראדון:	174
בכתב או בדיבור? במה אתה רוצה לומר, בכתב? בכתובה?	א' ראב:	175
= בכתובה, כן.	א' בראדון:	176
אל"ף, צדי"ק, גימ"ל	א' ראב:	177

אורי צבי גרינברג?	א' בראדון :	178
= אורי צבי גרינברג כן, משורר גדול, נפגש גדולה, זיקה גדולה לעם, זיקה גדולה לתבל כולה, לאנושות כולה, "סלע עיטם", זה דבר עולמי כללי. סלע עיטם, אתה זוכר את סלע עיטם שלו?	א' ראב :	179
	א' בראדון :	180
	א' ראב :	181
מבחינת התוכן?	א' בראדון :	182
כן.	א' ראב :	183
ומבחינת הלשון?	א' בראדון :	184
וגם הלשון מדהימה, מדהימה. הוא מדהים, הוא גדול, הוא מדהים.	א' ראב :	185
ומי עוד, מי עוד נראה לך גדול מבחינת הלשון?	א' בראדון :	186
מבחינת הלשון מי נראה לי גדול? עגנון כמוכן, אבל באופן שלו. אני מקבלת את זה. אני לא אוהבת אותו כל כך, אני אומרת לך, אני לא אוהבת כל כך. אני בכלל לא אוהבת אותו, אני מכבדת אותו, אני יודעת יכולה להעריך את גודלו. כי אני מודדת גם עם סופרים אחרים, לא יהודים, לא עברים. <קלידו>, קליברו שלא לחינם נותנים פרס של נובל. לא נותנים יש שם מבינים טובים מאוד. מעריכים טובים.	א' בראדון :	187
	א' ראב :	188
	א' בראדון :	189
	א' ראב :	190
	א' בראדון :	191
	א' ראב :	192
אגב, את גם קיבלת פרסים שונים	א' בראדון :	193
מה?	א' ראב :	194
גם את קיבלת פרסים.	א' בראדון :	195
כן אה.	א' ראב :	196
אילו פרסים קיבלת?	א' בראדון :	197
חוץ מנובל, אני אומרת לך שאין פרסים שהם מבטאים איזה דבר, שהם לפי המדרגה של הספרות.	א' ראב :	198
	א' בראדון :	199
אבל מה את קיבלת?	א' בראדון :	200
אני פְּמוֹבֵן זְכִיתִי בִּיִּיחוד שיש בי, יש בי ייחוד גדול, אין עוד אחת כמוני. אין.	א' ראב :	201
לא אכפת לי.	א' בראדון :	202
נכון, במה הייחוד?	א' בראדון :	203
הייחוד? זה שאני ילידת הארץ, ושאני הרגשתי את הדברים האלה באופן חזק מאוד ופרימיטיבי מאוד. אני בעצמי חזקה. אני חזקה. אני אומרת את זה [לא נשמע] <בלי עין הרע>. אבסולוטית בכל דבר. יש קשר אני חושבת. כן, בחיים זה לא קל. אף על פי שאני יכולה מאוד להיות מושפעת, מאוד מאוד, אבל יש מעט מאוד אנשים שיכולים להשפיע עליי בזה, מעט מאוד.	א' בראדון :	204
	א' ראב :	205
	א' בראדון :	206
	א' ראב :	207
	א' בראדון :	208
מה הם המקורות הלשוניים, העבריים, הלשוניים שלך? מה היית רואה כמקור הראשוני שלך?	א' בראדון :	209
	א' ראב :	210
תנ"ך, תנ"ך, תנ"ך ותנ"ך ועוד הפעם. הרי זה שירה, ישעיהו, שירה גדולה.	א' בראדון :	211
את הוגה הרבה בתנ"ך?	א' בראדון :	212
אני הוגה. אין פעם שאפתח את התנ"ך ולא אמצא איזה מילה חדשה>את החידוש>, זה מקור, זה תמיד מקור שלי.	א' ראב :	213
	א' בראדון :	214

215	א' בר־אדון :	אבל האם את כותבת בלשון התנ"ך?
216	א' ראב :	לא.
217	א' בר־אדון :	=לא.
218	א' ראב :	לא, זה לא, זה לא המעניין שבדבר, אבל זה כל כך ממלא אותי.
219	א' בר־אדון :	כן, מהו מקור, המקור הראשון, המקורות הראשונים שלך?
220	א' ראב :	בשבילי זה האטופאה הגדולה ביותר שיש בספרות העולמית. אטופאה אנושית,
221		לא חשובה היצירה, הגישה הזאת אל הראייה הבראשית. אינני יודעת, אולי
222		בדתות אחרות, [לא נשמע] <ובודהה> אני לא מכירה את הדתות האלה, אני
223		אומרת את האמת, לא קראתי אותן.
224	א' בר־אדון :	כן זה מבחינה, מבחינת התפיסה של ה', אבל מבחינת הלשון, מאין נובעת לשוננו
225	א' ראב :	הלשון.
226	א' בר־אדון :	הלשון העברית?
227	א' ראב :	הלשון.
228	א' בר־אדון :	מאין היא נובעת?
229	א' ראב :	זה היה לי כל כך קרוב, אני אף פעם לא הייתי בגלות, אני נולדתי פה לפני 3000
230		שנה כאשר נוצר התנ"ך. " על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון, הרימי בכוח קולך
231		מבשרת ירושלים, הרימי, אל תיראי, אמרי להרי יהודה". הרי יהודה, הינה הם
232		הרי יהודה, אלה ההרים שאני אוהבת. "הנה אלוהיכם". כאילו אני כתבתי את
233		זה. נדמה לי שאני כתבתי את זה, שזה שיר שלי. אתה מבין את זה? זוהי
234		הקרבה.
235	א' ראב :	או שיר השירים, מה יש לך יפה משיר השירים? תפס את זה צורפתי אחד, פייר
236		לואיס שתרגם את שיר שירים. תפס את הגודל של שיר השירים. תהלים,
237		תהלים, אני מתפללת, אני קוראת תהלים. רע לי בלילה? אני קוראת תהלים.
238	א' בר־אדון :	[לא נשמע].
239	א' ראב :	זה תמיד נעים.
240	א' בר־אדון :	אולי נסתכל רגע בכמה מה...
241	א' ראב :	=אינני מושפעת מן היחס העולמי אל התנ"ך, זה כל כך פרטי, נורא פרטי. הוא
242		עשה, הוא עשה אותי לעברייה. את התנ"ך. אני כשראיתי את ה[לא נשמע]
243		בתנ"ך, ראיתי את ה[לא נשמע] אני רואה א הסמדר ואני מריחה את הסמדר.
244		אתה מבין? זה כזה, זה... כאילו נכתב היום בשבילי. זה נפלא, בלי ההילה של
245		העולם סביב הדבר הזה, אתה מבין? שלי פרטי. הוא שלי, הוא לא של העולם,
246		הוא שלי.
247	א' בר־אדון :	מתי התחלת לראות את הדברים כך?
248	א' ראב :	הינה עכשיו אני [לא נשמע]. אני אומרת להם כי אני בעצמי חושבת, לא [לא
249		נשמע] אני בכלל לא [לא נשמע] ולא חטטנית, אני אוהבת שיש לי [לא נשמע]
250		עכשיו נכנס והגוף נחלש, צריך גם כוחות פיזיים לסדר [לא נשמע]. וזה הסוד.
251		אבל יש דברים, למשל אני רואה את העתיקות של ירושלים, היא מוכרה לי לא

מעכשיו. היא מוכרה לי על ידי זיכרונות לפני היותי. אני זוכרת הרבה דברים	252
מלפני היותי, לספר לך את זה?	253
איך? : א' בר־אדון :	254
איך? זה לא [לא נשמע] זה לא מחשבה, זה רגשות, זה הרגשה. את זה אני, איפה	255
אני ראיתי את הנוף הזה? ואני מעודי לא ראיתי [לא נשמע] את הנוף של . יש	256
דברים שאי אפשר [לא נשמע]. עכשיו יש תאוריה שלמה שהאדם זוכר דברים	257
מגילויים ראשונים. ואני לא מקבלת תאוריות בשום דבר מיסטי, אתה שומע?	258
כי אני לא [לא נשמע] בשביל זה, אני לא רוצה לחקור, [לא נשמע]. אילו לא	259
הייתי עוסקת ב' תהלים היו < > אבל ההרגשות האלה, הזיכרונות האלה הם	260
נפלאים מאוד. יש איזה סוד גדול מאוד, יש הרבה סודות שלא גילינו עוד. יש	261
סודות. כמובן שאדם מדעי או מתמטיקאי, יאמר: שתיים ועוד שתיים 2 זה	262
אַרבע, ודי, תעמדי על הראש. אבל יש כאלה ש שתיים ועוד שתיים זה לא אַרבע	263
- . וזה באמת לא אַרבע כפי שהתגלה, המדע פשט עכשיו את הרגל, לאן הוא	264
הוביל את האדם, טסים על הירח ו-[לא נשמע]. מה זה? לאן הלכה האנושות?	265
הייתי רוצה להציג כרגע כמה משיריך, יש לך כמה בבית?	266
כן, יש לי, אקרא לך שירים של סוף העולם, יש לי הרבה אפוקליפסה, הרבה	267
מאוד על חורבן העולם, אני מאוד מיואשת.	268
כן? הייתי רוצה לשמוע ולהציץ גם אל הלשון שלהם והייתי רוצה שתגידי...	269
לשון עברית טובה. לא כל כך [לא נשמע] סטריאוטיפית, של שירי העם, ההיגיון,	270
שירי העם. אלה שאינם מופיעים, אז יש לי סגן סטריאוטיפי, ככה הוא אמר.	271
[לא נשמע] מאוד אוהב את השירים שלי וכתב [לא נשמע] על השירים שלי.	272
כן? : א' בר־אדון :	273
כן, איזה סטודנט לספרות כתב [לא נשמע] יפה מאוד. אצל פרופסור שקד אתה	274
יודע?	275
: א' בר־אדון : [לא נשמע].	276
נורא רגישה, קח קצת [לא נשמע]. עוד לא סיימנו?	277
[צוחקים].	278
[הפרעות להקלטה]	279
: א' בר־אדון : שאלה אחרונה.	280
: א' ראב : יש לי שני ספרים, שלושה כתבתי בעצם. [לא נשמע] רק שירים.	281
: א' בר־אדון : איזה נבחר? .	282
: א' ראב : מה אתה רוצה לשמוע?	283
: א' בר־אדון : אני רוצה לשמוע...	284
: א' ראב : שירי נוף או שירי סוף העולם?	285
: א' בר־אדון : ניקח משני הסוגים, מכמה וכמה סוגים.	286
: א' ראב : עכשיו יש לי שאלה קטנה פרטית מאוד.	287
: א' בר־אדון : כן?	288

אתה רואה שאני נותנת לך באופן ספונטני וגם אוהבת לפעמים כששואלים	א' ראב :	289
שאלה טובה וזה, מדבר אליי [לא נשמע].		290
ללא כל ספק.	א' בראדון :	291
כי אני רציתי לכתוב על זה, אתה מבין? אבל אני מוצאת שיש אדם שזה מקצועו,	א' ראב :	292
אני סוף סוף, אינני פרופסור. אתה מבין? אתה פרופסור. יש לי כבוד גדול בפני		293
ההשכלה, אני אומרת את זה ברצינות.		294
הביטי נא, הדברים [לא נשמע] את יכולה אדרבה ואדרבה, [לא נשמע] ואני	א' בראדון :	295
אשמח לראות את הדברים כתובים. אני...		296
פרק אחד.	א' ראב :	297
אני מצטט אנשים, הרי אני מצטט אותם, לצורך עבודתי חשוב לי לצטט אותם	א' בראדון :	298
שפלוני אומר כך ואלמוני אומר כך. כשאלמוני אומר כך והאמת היא אולי		299
מבחינתנו חוץ משלושתם או ארבעתם [לא נשמע].		300
אני מבינה.	א' ראב :	301
או כפי שאמר לי השבוע [לא נשמע] אדון אחד בעצם אין הכוונה למצוא את	א' בראדון :	302
האמת אלא לבדוק דברים. בעניין הזה שניים או שלושה [לא נשמע] הוא אומר :		303
מדוע לא כתבתי שניים שלושה [לא נשמע] הכוונה היא שתפקידו קודם כל		304
לשמוע את האנשים ואחר כך יקום [לא נשמע]. אם כן, אין לך לחשוש ממה		305
שאני אומר.		306
לא, אני [לא נשמע].	א' ראב :	307
אני מבין את הדבר הזה.	א' בראדון :	308
אני לא מתחרה שלך ואתה לא מתחרה שלי, אתה פרופסור.	א' ראב :	309
נכון.	א' בראדון :	310
ולי יש רק השכלה מילולית. יש מספיק [לא נשמע] בפני השכלה.	א' ראב :	311
זאת לא השאלה.	א' בראדון :	312
השכלה זה דבר גדול.	א' ראב :	313
אדרבה, אם את רוצה לכתוב משהו, אני אשמח מאוד לראות. [לא נשמע].	א' בראדון :	314
לא, זה בוודאי יהיה בתוך הזיכרונות שלי. [לא נשמע] זיכרונות.	א' ראב :	315
כן, הייתי רוצה.	א' בראדון :	316
יש לי הרבה מאוד. הם הופיעו בעם עובד [הוצאת עם עובד], זה כבר נמצא, זה	א' ראב :	317
עוד עריכה ראשונה של אהוד שלי, ואהוד שלי התחתן עכשיו בפעם השנייה,		318
והוא עסוק. הבט, אלה הראשונים החדשים שלי. [לא נשמע] לגמרי חופשייה		319
מכל עבר, פשוט הייתי, בריאה ושונה. [לא נשמע] "יום עלומיך חוגג, את הדלה		320
והשירה [לא נשמע] נד הרים קפא שקוף כחזון תעתוע אל האופק דבק". אלה		321
הרי יהודה שאני גדלתי אותם. "צוהרים. יופי שדותיך משתלהבים ולשדך [לא		322
נשמע] מול השמיים כמסך לא ייפסק נמשך ורועד בתוך [לא נשמע] המישור		323
גבעת ערום ולראשה כתר לבן. אתה יודע שההרים [לא נשמע] תמיד על		324
הקדושים שלהם, [לא נשמע] בדד עץ והיה [לא נשמע] לתוך בריכת מים צלולים.		325

את הדלה, הדלה כה על [לא נשמע] זהב המרחקים, [לא נשמע] מה יפית. הביטי	326
עלייך מולדת, הלילה על שדות [לא נשמע] ולריחות ברושים, [לא נשמע] "	327
[הערת המתמללת: ממשיכה בקריאת השיר, התוכן לא ברור ולא רציף].	328
הבט, זה שיר שאף אחד אחר לא יכתוב אותו. אף אחד, רק אני. שמות של	329
צמחים ושמות [לא נשמע] זה בוטה, אתה יודע, אבל [לא נשמע]. יש פה צמחים	330
שיש בתני"ך גם.	331
[דקה 58: 33]	332